

FJØRFENÆRINGAS HANDLINGSPLAN MOT RESISTENTE BAKTERIER 2017

Tillegg til Handlingsplan
for dyrehelse og dyrevelferd i
norsk fjørfenæring 2014 – 2017

BAKGRUNN

Gjennom NORM-VET har forekomsten av resistens i normalfloraen hos fjørfe blitt overvåket siden 2000. Fram til 2011 ble det ved bruk av tradisjonelle metoder bare påvist sporadisk forekomst. Da selektive metoder ble tatt i bruk ble det avdekket forekomst av resistens i normalfloraen på et annet nivå enn forventet, uten at det er grunn til å tro at det er en reell økning i forekomst.

Det er ikke grunnlag for å hevde at forekomsten av resistens i normalfloraen hos fjørfe har hatt betydning for folkehelsen til nå. Fjørfenæringa har likevel, ut fra en føre-var-tilnærming, et mål om en lavest mulig forekomst av resistens i normalfloraen hos fjørfe.

Næringas felles verktøy for å nå dette målet er handlingsplanen som ble iverksatt første gang i 2014. Den revideres årlig på grunnlag av ny kunnskap, resultater fra tidligere år og utviklingen i forekomst. Gjennomførte tiltak har resultert i en klar nedgang i forekomsten av ESBL-resistens hos slaktekylling. ESBL er ikke påvist hos kalkun siste par år og prøvetaking begrenses i denne handlingsplanen til importleddet. Når det gjelder kinolonresistens tyder undersøkelser på at dette er en lavgradig, ikke-overførbar resistens som ikke kun er knyttet til fjørfe og ikke har sammenheng med bruk av antibiotika. Det er derfor prioritert å få økt kunnskap om årsakene og betydningen av kinolonresistens gjennom forskning de nærmeste årene.

MÅLSETTING

Overvåking og reduksjon av resistente bakterier i norsk fjørfeproduksjon.

TILTAK

1. Kunnskapsoppbygging

Effektive tiltak forutsetter kunnskap både om kilde, forekomst, betydning, epidemiologi og effekt av mulige tiltak. Veterinærinstituttet har vært sentralt i overvåking og innfasing av ny og mer sensitiv metodikk de senere årene. Et større forskningsprosjekt med bidrag fra næringa ble avsluttet i 2016. I tillegg har det vært gjennomført undersøkelser i regi av næringa, en pilotstudie om forekomst av kinolonresistens i 2015 og utprøving av kvantitative analyser for ESBL i 2016. Kvantitative undersøkelser videreføres fram til sommeren 2017 og resultatene vil eventuelt kunne danne grunnlag for å gjennomføre målrettede tiltak i verdikjeden basert på kvantitative resultater.

Pågående prosjekter hvor fjørfenæringa er involvert og bidrar med finansiering er:

- *Quinolone resistance despite low antimicrobial usage – mechanisms and possible preventive measures (QREC-MaP)*. Ledes av Veterinærinstituttet, med NMBU og Animalia som ansvarlige for 2 av arbeidspakkene.
- *Quinolone resistant Escherichia coli in Norwegian poultry and their impact on Humans* – ledes av Veterinærinstituttet med støtte fra Folkehelseinstituttet.

Fjørfenæringa er også med i referansegruppa på to forskningsstyrte prosjekter som ledes av henholdsvis Veterinærinstituttet (NoResist) og NTNU (ResMap).

Dersom nasjonale eller internasjonale forskningsresultater eller resultater fra kartlegging tilsier det, kan mindre prosjekter gjennomføres i samarbeid med andre aktører.

2. Krav overfor eksportør

Importører av avlsmateriale, normalt egg eller daggamle foreldredyr av slaktekylling, skal ovenfor eksportør formalisere krav om overvåking og dokumentasjon av status for ESBL-bærende *E. coli* i besteforeldreleddet. Overvåkingen skal minimum omfatte et prøveuttak i form av sokkeprøver, i oppalsperioden, ved flytting og hver 10. uke i verpeperioden. Ved eventuell påvisning skal importør kreve dokumentasjon på hvordan dette blir fulgt opp fra eksportørs side.

Importører av avlsmateriale av slaktekylling eller -kalkun, skal ha krav om fullstendig fravær av rutinemessig antibiotikabruk i hele avlspyramiden og dokumentasjon av den terapeutiske antibiotikabruken som måtte ha blitt gjennomført. Importør skal forsikre seg om at det er et høyt smittesikkerhetsnivå i hele avlspyramiden.

Alle importører av avlsmateriale av slaktekylling skal gjennomføre kunderevisjoner hos sin leverandør minimum en gang per år. Animalia kan bistå med dette ved behov.

Kravene når det gjelder resistensstatus og antibiotikabruk overfor avlsselskapene skal i størst mulig grad samordnes på nordisk nivå.

3. Overvåknings- og kartleggingstiltak

I 2017 skal følgende dyregrupper prøvetas for ESBL-resistens med selektive metoder:

- Alle importkleskninger og importere av daggamle foreldredyr av slaktekylling og -kalkun.
- Alle oppalsflokker av foreldredyr av slaktekylling.
- Alle rugeeggflokker slaktekylling.

Resultatene rapporteres fortløpende til Animalia, som samler og rapporterer resultatene til de respektive rugerier og varemottakere. Den konkrete identiteten skal bare rapporteres til det rugeri eller den varemottaker produsenten er knyttet til. Det skal være åpenhet om de samlede resultatene i bransjen. Overvåkningsresultatene sammenstilles og offentliggjøres ved årsslutt. Dersom resultatene skal offentliggjøres oftere enn dette, forutsetter det enighet mellom aktørene om det.

Resultatene i handlingsplanen skal ikke brukes konkurransevridende eller salgsfremmende av noen av de involverte aktørene. De enkelte rugerier og varemottakere står imidlertid fritt til å bruke resultater fra egne prøver, så lenge disse presenteres på en faglig balansert måte som gir et korrekt helhetsbilde, uten utvelgelse av gunstige enkeltresultater.

4. Gjennomgang av smittevernrutiner og -praksis

I tillegg til å begrense og stoppe ny tilførsel av resistente bakterier gjennom avlspyrmidene (vertikal smitte), vil det være avgjørende å hindre smitte mellom ulike innsett i samme hus, og smitte mellom ulike hus og besetninger (horisontal smitte). Det er viktig å sikre en praksis i samsvar med gjeldende regelverk og tilrådinger om hygienisk nivå og smittebeskyttelse i fjørfeproduksjonen.

På bakgrunn av oppdatert kunnskap om smittepress og smitterisiko og resultatene fra spørreundersøkelsen 2015, skal Helsetjenesten for fjørfe, sammen med varemottakerne, vurdere behovene for endringer i gjeldene anbefalinger og krav. Kunnskap og eventuelle nye krav og tiltak skal formidles gjennom generell informasjon, praktisk opplæring og fokus i forbindelse med rådgivning.

I 2017 skal Animalia gjennomføre hygiene revisjon i alle import rugerier og produksjonsrugerier for slaktekylling og -kalkun. I forbindelse med disse revisjonene skal også retningslinjer, praksis og oppfølging av hygiene og smittebeskyttelse i oppals- og foreldredyrflokker gjennomgås. Oppfølging av den enkelte flokk gjøres normalt av rugeriet, men ved avvik og konkrete problemer kan Animalia involveres også i dette. Revisjonsfunn og -rapport er et forbedringsgrunnlag for den enkelte aktør og skal ikke gjøres kjent for andre enn denne aktøren.

5 Gjennomgang av antibiotikatilråding og -praksis

Det generelle forbruket av antibiotika i en produksjon eller besetning er av stor betydning for opprettholdelsen av resistensegenskaper hos tilstedeværende bakterier. Antibiotikaforbruket i norsk kyllingproduksjon er svært lavt. I kalkunproduksjonen er bruk av antibiotika mot tarmbetennelse mer utbredt. Ny kunnskap basert på forskningsprosjektet *Good animal welfare and reduced use of antibiotics through identification of key events in the pathogenesis of necrotic enteritis in turkeys* vil kunne danne grunnlag for reviderte anbefalinger og lavere antibiotikabruk. Prosjektet er et samarbeid mellom Veterinærinstituttet og fjørfenæringa.

Med en voksende fjørfeproduksjon og en økende bruk av helse- og velferdsrådgivning, får stadig flere veterinærer denne produksjonen som en del av sin praksis. Oppfølging av disse veterinærene med fokus på å lav og riktig bruk av antibiotika som tiltak ved helseproblemer er viktig.

6. Kommunikasjon

Det er mange aktører og interessenter involvert i håndtering av resistens i norsk fjørfeproduksjon. God risikokommunikasjon skal sikre åpenhet, tillit, effektiv informasjonsflyt og kunnskapsoverføring mellom de ulike aktørene og ut i samfunnet.

Kommunikasjonsstrategi og -tiltak skal understøtte øvrige tiltak i denne handlingsplanen samt sikre god interaksjon og synkronisering med andre tiltak innen landbruket og tiltak i offentlig regi. Tiltakspakke på kommunikasjonsområdet:

1. Videreutvikle og forsterke kommunikasjonsamarbeidet internt i næringa og med offentlige nøkkelaktører: Mattilsynet, Veterinærinstituttet, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet.
2. Aktivt stimulere til kunnskapsdeling nasjonalt og internasjonalt.
3. Iverksette spesifikke kommunikasjonstiltak.

ANSVAR, GJENNOMFØRING OPPFØLGING GJENNOM ÅRET

Animalia er ansvarlig for koordinering og oppfølging av tiltakene i handlingsplanen. Den enkelte aktør har ansvar for oppfølging, prøveuttak osv. i sitt produksjonssystem. For koordinering og informasjonsutveksling innkaller Animalia minimum hvert halvår alle involvert parter til samarbeidsmøte. Planen er vedtatt av Bransjestyret som også får oppfølgingsrapport minimum en gang per halvår.

FINANSIERING

Gjennomføringen av handlingsplanen gjøres også i 2017 som et bransjeprosjekt finansiert av avgiftsmidler til fag- og opplysnings tiltak for fjørfekjøtt. De mest kostnadskrevene elementene i 2017 vil være støtte til FoU-prosjekter og gjennomføring av overvåknings tiltakene og revisjon av alle rugerier. Budsjett for handlingsplanen er vedtatt som en del av Animalias samlede budsjett.

Konkrete tiltak hos den enkelte aktør, for eksempel når det gjelder bedre smittesikkerhet og hygienisk standard bekostes av den enkelte.

Vedtatt av Bransjestyret
Animalia, 6. desember 2016